

KODEKS PRAVIC PLAČNIKOV DAVKOV V REPUBLIKI SLOVENIJI

Ljubljana, 5.2.2020

Predsednik ZDSS, mag. Franc Derganc

Gradivo služi svetovalcem, računovodjem in ostalim izvajalcem dejavnosti na področju davčnega svetovanja v Republiki Sloveniji, kot izhodišče za preučevanje pravic strank v postopkih obdavčenja. Zbornica davčnih svetovalcev Slovenije se zahvaljuje vsem združenjem, zbornicam in ostalim, ki so pomagali pri nastajanju tega gradiva, ki se bo nadgrajevalo s članki izvedencev na področju davčnega prava.

KAJ SO PRAVICE PLAČNIKOV DAVKOV – (V NADALJEVANJU PPD) ?

Zbornica davčnih svetovalcev Slovenije -ZDSS razume davkoplachevalske pravice kot vsa pisna in nenapisana pravila, namenjena za zaščito davkoplachevalcev pred morebitno nezakonito odmero davkov v Sloveniji.

Gre za pravice, ki so na drugi strani povezane z obveznostmi, skladnimi z Ustavo R Slovenije, ki jih morajo izpolnjevati davkoplachevalci v Republiki Sloveniji.

Zbornica davčnih svetovalcev je na podlagi Statuta ZDSS dolžna opozarjati tako na splošne kot tudi na osebne pravice davkoplachevalcev.

Definicija povzeta po C. Brzeziński, Bentley, drugih.

KAJ SO SPLOŠNE IN OSEBNE PRAVICE PLAČNIKOV DAVKOV- PPD ?

Splošne pravice so pravice, ki jih mora zakonodajalec in izvajalec zakonov upoštevati pri sprejemu

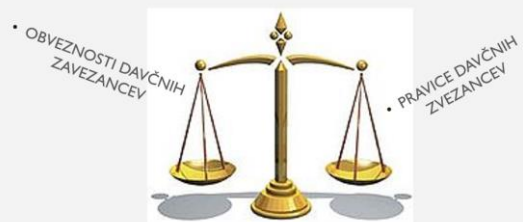
zakonov ali navodil pri izvajanju zakonodaje.

Osebne pravice so pravice, ki jih mora upoštevati izvajalec servisa pobiranja davkov v davčnih postopkih, povezanih s konkretnim plačnikom davkov. Gre za pravice, povezane z izvajanjem zakonodaje.

ZAKAJ POTREBUJEMO KODEKS PRAVIC PLAČNIKOV DAVKOV ?

Obveznosti plačnikov davkov in njihove pravice morajo biti uravnotežene, sicer plačnik davkov nima možnosti ustavno-skladno izpolnjevati svojih obveznosti.

**„STARE“ – „URAVNOTEŽENE“
DEMOKRACIJE – DAVČNI SISTEMI V LUČI
PRAVIC IN OBVEZNOSTI „STRANK“**

KATERE PRAVICE PLAČNIKOV DAVKOV JE POTREBNO VAROVATI ?

Predlog ZDSS kataloga PPD:

1. [A. Pravica do UDEJANJANJA pravic in plačati ne več davkov, kot to določa zakon](#)
2. [B. Pravica poslovati z davčno administracijo v vseh jezikih iz Ustave RS](#)
3. [C. Pravica do ZASEBNOSTI in ZAUPNOSTI](#)
4. [D. Pravica do Formalnega pregleda in naknadne pritožbe](#)
5. [D. Pravica do profesionalne, prijazne, poštene obravnave](#)
6. [D. Pravica do točne, celovite, jasne in pravočasne informacije](#)
7. [D. Pravica do ODLOGA PLAČILA, do odločitve nepristranskega organa](#)
8. [D. Pravica do KONSISTENTNE UPORABE DAVČNIH ZAKONOV](#)
9. [D. Pravica do pripomb/odgovora zaradi STORITEV davčnega organa](#)
10. [D. Stroški postopka v zvezi z izpolnjevanjem obveznosti](#)
11. [E. Pravico imate, da pričakujete, da bomo \(davčni organ\) odgovorni](#)
12. [D. Pravica pomoči oz. odlog plačila kazni v izrednih okoliščinah](#)
13. [D. Letno poročilo o STANDARDIH pri storitvah organa in POROČILO](#)
14. [F. Imate pravico pričakovati, da vas bomo pravočasno opozorili na sporne davčne sheme](#)
15. [F. Pravica imate, da vas zastopa oseba po vaši izbiri](#)
16. [E. Pravica, da ne boste deležni povračilnih ukrepov, če vložite pritožbo ali pripombe](#)
17. [M. Manjšim plačnikom ne bomo povzročali nesorazmerne stroške](#)

18. [M. Manjšim plačnikom ne bomo povzročali administrativne ovire](#)
19. [M. Manjšim plačnikom se bomo prilagodili -njihovim potrebam](#)
20. [M. Manjšim plačnikom bomo prilagodili informiranje](#)
21. [M. Manjšim podjetjem bomo pojasnili, kako poslujemo z majhnimi podjetji](#)

POMEN PPD - ZAKAJ SO PRAVICE PLAČNIKOV DAVKOV POMEMBNE ?

Po mnenju EU in OECD je dejansko udejanjanje pravic plačnikov davkov povezano z uspešnim financiranjem skupnih potreb sodobne demokratične države.

Pravice plačnikov davkov so izpeljane iz temelja sodobnih ustav in sicer iz členov, ki določajo demokratičnost države. Demokratična država mora upoštevati vse pravice posameznikov (tudi plačnikov davkov), saj gre pri pobiranju davkov dejansko za sorazmerni poseg v lastnino posameznika. Plačnik davkov se zaveda svoje obveznosti plačevanja davkov in slednje tudi prostovoljno izvaja, pod pogojem, da ve, da je njegova lastnina dejansko tudi porabljena transparentno in »pobrana« skladno z načelom pravičnosti.

V Sloveniji plačniki davkov prispevajo okoli 20 mrd EUR letno (davki, prispevki, prispevek za RTV, druge dajatve na elektriko, komunalno ipd.). Po podatkih FURS naj bi plačniki davkov v državni proračun na podlagi prostovoljne

davčne privolitve plačali 95% vseh dajatev. V Kanadi plačajo prostovoljno okoli 94% davkov na dohodek, seveda pa je potrebo upoštevati, da v Sloveniji nimamo resnih ukrepov za znižanje sive ekonomije, saj nimamo izvedenih niti analiz na tem področju.

V analizi sive ekonomije švicarskih kantonov je bilo ugotovljeno, da je v kantonu, ki bolje prakticirajo neposredno demokracijo, manj sive ekonomije in to ne glede na kvaliteto t.i. servisa pri pobiranju davkov (delo in ukrepi davčnega organa). To pomeni, da se pravice plačnikov kršijo tudi s tem, ko in če država sistematično ne nadzira sive ekonomije, posledično pa plačniki davkov plačujejo nesorazmerno več davkov.

Povedano drugače, država, ki:

- 1. resno in iskreno skrbi za dejansko udejanjanje pravic plačnikov davkov s pomočjo KODEKSA PPD**
- 2. in omogoči več neposredne demokracije, predvsem preko odločanja o davkih tudi na referendumih ter**
- 3. transparentno in demokratično porablja denar plačnikov davkov,**

najuspešneje izvaja financiranje svojih skupnih potreb, saj so odpravljeni vzroki za SIVO EKONOMIJO in so posledično izpolnjeni vsi pogoji za PROSTOVOLJNO PLAČEVANJE JAVNIH DAJATEV VSEH PLAČNIKOV DAVKOV.

KAKO SE PRAVICE DEJANSKO UDEJANJAJO V PRAKSI ?

Po priporočilih EU in OECD se pravice najboljše udejanjajo v primeru, ko in če država sprejme KODEKS pravic plačnikov davkov, saj v tem primeru sleherni plačnik davkov in tudi servis države (FURS) jasno in transparentno vedo, katere pravice ima plačnik davkov v postopkih, ko prostovoljno predaja svoj del lastnine za skupno dobro.

Države, ki nimajo sprejetega kodeksa dosegajo slabše rezultate pri zbiranju davkov, posledično pa plačujejo davke zgolj osebe, ki prostovoljno plačajo vse obveznosti. S tem država krši temeljno načelo demokratične države in sicer načela enakopravne obravnave.

VARUH ZA PRAVICE PLAČNIKOV DAVKOV IN RAZLIČNE MOŽNE PRISTOJNOSTI

Varuha za plačnike davkov je organ, ki skrbi za to, da se pravice plačnikov davkov, tako splošne, kot osebne pravice, dejansko udejanjajo v praksi.

KATERE ZAVEZE BI LAHKO IMEL VARUH ZA PLAČNIKE DAVKOV PRI NAS, ČE BI GA UVEDLI ?

ZDSS predlagamo uvedbo VARUHA za pravice plačnikov davkov, ki bo imel naslednje zaveze do plačnikov davkov v Sloveniji (varoval bi osebne in splošne pravice). Pravice, ki jih bo izvajal oz. varoval Varuh za pravice plačnikov davkov so:

- 1. pravico plačati javne dajatve nič več in nič manj, kot to zahteva zakon.**
- 2. pravico do servisa v vseh jezikih, določenih v Ustavu RS.**
- 3. pravico do dostojanstva, zasebnosti in zaupnosti.**
4. pravico do formalnega pregleda postopka s strani varuha in do poznejše pritožbe.
- 5. pravico, da se postopki izvajajo strokovno, prijazno in pošteno.**
- 6. pravico do popolnih, natančnih, jasnih in pravočasnih informacij.**
- 7. pravico, razen če ni drugače določeno z zakonom, da ne plačate spornih zneskov, preden se ne opravi nepristranska ocena.**
- 8. pravico, da se zakon uporablja dosledno oz. konsistentno.**

9. pravico vložiti pritožbo na storitev in imate pravico prejeti razlago ugotovitev Varuha.

10. pravico pričakovati, da bi bil varuh pri svojem delu odgovoren.

11. pravico do oprostitev kazni in obresti v skladu z davčno zakonodajo, v primeru izrednih razmer.

12. pravico, da od nas pričakujete objavo naših storitev in letnega poročila.

13. pravico pričakovati, da vas Finančna uprava opozori na vprašljiva davčne sheme, pravočasno.

14. pravico, da vas zastopa v upravnih in sodnih postopkih oseba, po vaši izbiri in da bo država sprejela pravila, ki bodo določila pogoje za izvajanje zastopanja plačnikov pred sodnimi in davčnimi organi.

15. pravico vložiti pritožbo storitev in zahteva uradno mnenje brez strahu pred povračilnimi ukrepi.

16. Pravico, ki velja za male plačnike davkov, da se za njih uvede stroškovna in administrativna prilagoditev ter posebno informiranje s ciljem znižanja stroškov pri izpolnjevanju davčnih obveznosti.

KJE BI LAHKO OZ. PRIHAJA PO KRŠITEV SPLOŠNIH PRAVIC PLAČNIKOV DAVKOV PRI NAS ?

Kje so izzivi v Sloveniji na področju varovanja splošnih pravic plačnikov davkov ?

1. Pravica do **enakopravne obravnave** je oz. je lahko kršena

a. v primerih, ko se sprejme zakon, ki nesorazmerno obdavčuje določene skupine plačnikov brez ustrezne obrazložitve in izvedenega testa sorazmernosti.

2. Pravica do **dostojanstva** je oz. je lahko kršena

a. v primerih, ko se sprejema zakonodaja, ki nesorazmerno posega v pravico, kot primeroma uvedba oboroženih inšpektorjev v primerih rednih davčnih nadzorov,

b. ko in če se sprejemajo pravila, ki pretirano posegajo v pravico do zasebnosti (neselektivno zbiranje vseh bančnih transakcij, upravljanje in izmenjava podatkov brez nadzora itd.).

c. v primerih javnih objav dolžnikov tudi ko in če zadeva še ni pravnomočno zaključena itd.

d. če se v primeru mednarodne izmenjave podatkov predajajo zasebni podatki brez testa sorazmernosti.

3. Pravica do **pravnega sredstva** je oz. je lahko kršena

a. v primeru sprejema zakonov, ki onemogočajo dejansko uveljavitev pravice do pritožbe (npr. zakon oz. zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin)

b. v primerih, ko se odločitev o pritožbi rešuje nesorazmerno dolgo.

4. Kršitev pravice do **ne-retroaktivnosti** davčne zakonodaje je oz. je lahko kršena

a. v primerih, ko in če se sprejema zakonodaja, ki obdavčuje dohodke za nazaj brez utemeljenih objektivnih razlogov.

5. Pravica **do udejanjanja demokracije** (1. člen Ustave RS določa, da je Slovenija demokratična republika) je oz. je lahko kršena

a. z ureditvijo v Ustavi, ko je odločanja o davkih na referendumu prepovedana. Gre za kršitev temeljne pravice posameznika, ki je določena v 1. členu Ustave (postavlja se torej vprašanje kdo pa lahko odloča o davkih, če ne ljudstvo). Gre za pravico, ki je v Švici celo spodbujana (odločanje o davkih na referendumu).

6. Pravica do **pravne varnosti – gotovosti** je oz. je lahko kršena

a. v primerih, ko se sprejemajo zakoni, ki spreminjajo že pridobljene pravice (npr. v primeru naknadne spremembe zakonodaje, ki bi morebiti preprečila uveljavljanje oprostitev pri prodaji deležev oz. delnic po poteku 20-letnega obdobja),

b. v primerih, ko se sprejemajo zakoni ki retroaktivno obdavčujejo dohodke (68.a. člen ZdavP-2 ipd.),

c. v primerih, ko se zakonodaja sprejema brez ustreznega časa za prilagoditve,

d. v primerih, ko se zakoni sprejemajo brez preveritve ustreznih rešitev z vidika stroškov, ki jih morajo v tem v zvezi kriti plačniki davkov ipd.

e. ker država ne uredi področja davčnega svetovanja, posledično pa stranka ne more udejanjiti svoje pravice do informiranja, ne more uveljaviti svoje pravice do nerazkrivanja podatkov med stranko in svetovalcem (a right of non-disclosure) ipd.

f. v primerih, ko in če se sprejemajo zakoni, ki ne upoštevajo pravice do informiranja in sodelovanja v postopku (stranka ni seznanjena, da je v upravnem postopku preiskave, stranka celo nima pravice do vpogleda v spis preiskave).

7. Pravica do zasebnosti je oz. je lahko kršena

a. v primerih ko in če zakonodajalec sprejema zakonodajo, ki pretirano posega v zasebnost na področju zbiranja podatkov (npr. vse transakcije vseh bank v Sloveniji se prenašajo v FURS neselektivno),

b. v primerih, ko in če se, brez ustreznih standardov in nadzora izvajajo ukrepi zasega, nadzori v zasebnih prostorih ipd.

8. Pravica do zasebne lastnine je oz. je lahko kršena

a. v primerih ko in če zakonodajalec obdavčuje tudi dohodke, ki zagotavljajo zgolj pokrivanje stroškov za dostojno življenje (V Nemčiji je Ustavno sodišče utemeljilo, da gre za kršitev pravic strank, če država obdavčuje tudi minimalne dohodke),

b. ko in če večkratno obdavčujemo posameznika za isto pravico (plačevanje socialnih prispevkov od določenih del, čeprav je posameznik že socialno zavarovan npr. iz zaposlitve),

c. ko in če se »pobirajo« druge dajatve na področju javnih gospodarskih služb brez

testa sorazmernosti (pri plačilu prispevkov na položnicah za elektriko, komunalno) itd.

d. na področju povračil stroškov v davčnem postopku, saj ima stranka, ki pooblasti odvetnika višje povrnjene stroške od stranke, ki pooblasti drugo osebo.

e. V primerih nesorazmernih zahtev zakonov, na podlagi katerih stranka trpi visoke stroške administriranja (npr. uvedba blagajn za vse zavezance) v primeru t.i. malih plačnikov davkov, ki dejansko nimajo sredstev za izvrševanje davčnih zakonov.

f. ko in če se uporablja 68.a. člen ZdavP-2 na način, kot se trenutno uporablja v Sloveniji (gre za kazen ali novi davek na prirast premoženja ?),

g. drugo.

KJE BI LAHKO OZ. PRIHAJA PO KRŠITEV OSEBNIH PRAVIC PLAČNIKOV DAVKOV PRI NAS ?

Kje so izzivi v Sloveniji na področju varovanja osebnih pravic plačnikov davkov ?

1. Pravica do enakopravne obravnave je oz. je lahko kršena

a. ko in če davčni organ izvaja izbor za inšpekcijo brez ustreznih objektivnih analiz. Sam postopek izbora ni nadzorovan s strani nepristranskega subjekta.

b. s tem, ko država neustrezno rešuje problematiko sive ekonomije (nimamo analiz, ni ukrepov),

c. v primeru nekonsistentnega izvajanja zakonov s strani FURS, ki nima ustreznih mehanizma za enako obravnavno vseh zavezancev na enak način. Prav tako država nima nadzora nad izvajanjem zakonodaje s strani neodvisnega organa.

2. Pravice do informiranja je oz. je lahko kršena

a. s tem, ko država ne sprejme zakonodaje, ki bi uredila področje davčnega svetovanja. Posledično plačnik davkov ne more pridobiti kvalitetne, pravočasne, točne in resnične informacije. Nemško ustavno sodišče je večkrat že pojasnilo, da ima poklic davčnega svetovalca javni pomen, saj ključno prispeva k izboljšanju pravice plačnikov do informiranja

b. problematika, povezana z razlikovanjem podanih informacij za male zavezancev

c. v primeru nezadostnega vnaprejšnjega informiranja o dvomljivih davčnih shemah (74 čl. ZdavP-2 ni dovolj jasen)

d. če ni uvedenih standardov informiranja. Plačnik davkov ni omogočeno pridobiti pojasnila s strani organa v primerih, ko stranka zahteva točno, celovito, jasno in pravočasno informacijo.

3. Pravica do davčne tajnosti je oz. je lahko kršena

a. v primerih objave podatka o dolžnikih pred pravnomočno zaključenimi postopki (gre tudi za kršitev pravice do dostojanstva),

b. v primerih pretirane uporabe sile na področju zbiranja vseh bančnih transakcij o vseh plačnikih

c. itd..

4. Pravica do dostojanstva je oz. je lahko kršena

a. v primeru določenih postopkih nadzora (npr. kontrol blagajn), ko se stranke sploh ne obvesti, da je v postopku, hkrati pa pred gosti uniformirane in oborožene osebe izvajajo nesorazmerne ukrepe

b. v primeru pretiranega zbiranja informacij oz. podatkov o plačnikih. Gre tudi za kršitev pravice do dostojanstva (bančna transakcija, ki jo pridobi davčni organ lahko predstavlja tudi tveganje npr. za ločitev in druge spore),

c. v primerih pretirane uporabe sile, npr. če organ, brez upoštevanja načel enakopravne obravnave, razširi obdobje pregleda v davčnem nadzoru. Organ lahko z nesorazmernim časom izvajanje inšpekcije povzroči stranki stroške (npr. strošek pooblaščenca itd.),

d. v primerih javno objavljenih objav dolžnikov strank, ki so vložile pritožbo in postopek še ni pravnomočno zaključen.

5. Pravica do molka in odvetnika in druge pravice po EKČP je oz. je lahko kršena

a. v postopkih, kjer gre za t.i. kazniva dejanja davčne zatajitve. Kršene so temeljne človekove pravice, saj v praksi organ nikoli ne seznanj stranke v primeru prehoda z upravnega v kazenski postopek, da ima pravice, kot jih določa tudi EKČP (pravica do molka, odvetnika itd.)

b. itd.

6. Pravica do vložitev pravnega sredstva oz. pravica do pritožbe je oz. je lahko kršena

a. v primerih, ko želi stranka vložiti revizijo na Vrhovno sodišče in slednje praviloma vloge ne obravnava, saj lahko oceni, da zadeva ni pomembna. Ureditev je popolnoma neustrezna, tudi z vidika primerjalno-pravne prakse v urejenih demokracijah.

b. v primerih, ko davčni organ na I. in II. stopnji pritožbo neustrezno obravnava (praviloma bi moral neodvisni organ že na I. stopnji rešiti vsa odprta vprašanja, pa jih praviloma ne in

praviloma odstopi zadevo organu II. stopnje),

c. v primerih, ko davčni organ I. in II stopanje ali sodišče ne obrazloži ustrezno odločbe, ne obrazloži razlogov za neupoštevanje dokazov stranke itd..

7. Pravica do pravne varnosti (gotovost) je oz. je lahko kršena

a. v primerih, ko davčni organ izvaja zakon na način, da predhodno ne opozori strank o obstoju morebitnih nepravilnih praks,

b. v primerih ko davčni organ ne izvaja ustreznih postopkov, kjer bi stranko dejansko poučili o vseh pravicah v sleherni fazi postopka.

c. ker v Sloveniji ni ustrezno urejeno področje kaznovanja, saj organ nima pravne podlage da kaznuje za majhne prekrške z nižjimi kaznimi. Trenutna ureditev je zastarela in ni prilagojena dejanski zmožnosti plačila kazni za male plačnike.

8. Pravica do zasebnosti je oz. je lahko kršena

a. v primerih, ko in če se opravljajo pregledi v stanovanjih, kjer se odvija dejavnost, brez ustreznih kriterijev,

b. v primerih, ko in če se izvajajo zasegi brez ustreznih kriterijev,

c. v primerih ko in če se podatki predajajo drugim organom brez ustreznih varovalk in nadzora ipd.

9. Pravica do pomoči (korist stranke) je oz. je lahko kršena

a. v primerih, ko organ, kljub temu, da je obveščen s strani stranke, da je bila stranka deležna nedostojnega obnašanja uradne osebe ali da je prišlo v postopku do nepristranskega odločanja, stranka nima orodja za odpravo nepravilnosti pred izdajo ali po izdaji odločbe,

b. ko in če stranka nima sredstev za plačilo storitev pooblaščenca, sama pa ni sposobna udejanjiti vse svoje pravice ipd.

10. Pravica do zasebne lastnine je oz. je lahko kršena

a. v primerih, ko in če organ nesorazmerno uporabi silo oz. pooblastilo (»abusive audit«)[1] ,

b. ko in če se izvede razširitev pregleda nadzora brez ustreznega testa oz. uvedenih standardov, ki bi zagotavljali objektivnost izbora,

c. ko in če se nesorazmerno poglobi pregled, kot posledica angažiranja pooblaščenca v postopek ipd.

[1] V Kanadi dobi PLAČNIK davkov povračilo, če pooblaščen uradnik davčne administracije namerno ali nenamerno povzroči nesprejemljivo ravnanje zoper davkoplačevalca, kot primeroma (Canadian Tax Journal, str. 583) „abusive audit“: 1. Določeni inšpektorji delujejo pod vtisom moči in v smislu nedotakljivosti,

2. Če inšpektor predlaga plačilo „pomembnega“ zneska davka, ki ni upravičen oz. določen v zakonu,

3. Če inšpektor „grozi“ s širitvijo pregleda obdobja ali poglobitve pregleda,

4. Če inšpektor nesorazmerno poizveduje pri banki, zaposlenih itd. ter s tem ogroža podjetje.

Zbornica davčnih svetovalcev Slovenije

www.davki.org

Povezava na anketo o pravicah
plačnikov davkov pri nas:

<https://podio.com/webforms/23777719/1718593>

Povezava na spletno mesto »HELP DAVKI
ZDSS«, kjer lahko plačnik davkov naroči
storitev svetovanja v primeru, če meni,
da potrebuje dodatno pomoč pri
izpolnjevanju davčnih obveznosti:

http://www.davki.org/si/568/282/HELP_DAVKI_ZDSS.aspx

Ljubljana 5.2.20120

Dobre povezave:

1. ZDSS, www.davki.org
2. Varuh pravic plačnikov davkov
KANADA
<https://www.canada.ca/en/taxpayers-ombudsman.html>
3. Varuh pravic plačnikov davkov v
ZDA
<https://www.irs.gov/taxpayer-advocate>
4. OECD priročnik za PPD
[https://www.oecd.org/tax/administration/Taxpayers' Rights and Obligations-Practice Note.pdf](https://www.oecd.org/tax/administration/Taxpayers%20Rights%20and%20Obligations-Practice%20Note.pdf)
5. CODE A European Taxpayers'
Code
https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/guidelines_for_a_model_for_a_european_taxpayers_code_en.pdf

KODEKS PRAVIC PLAČNIKOV DAVKOV V REPUBLIKI SLOVENIJI

Ljubljana. 5.2.2020

[Pojdi na ta Sway](#)